

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประเภทหนังสือและวัสดุของสมุดที่ใช้ในการ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์วิชาบรรณารักษศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตลอดจนศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดเหล่านี้ที่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์
เคยประสบมาขณะเรียบเรียงวิทยานิพนธ์

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กำลังเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ ในปีการศึกษา 2517
จำนวน 31 คน และผู้สำเร็จปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในระหว่างปีการศึกษา 2507 - 2516 จำนวน 31 คน รวม
ทั้งวิทยานิพนธ์ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาแล้วเป็นผู้เรียบเรียง จำนวน 31 เล่ม เช่นเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ บัตรขนาด 4 นิ้ว x 6 นิ้ว สีเหลือง
และสีขาว สำหรับการสำรวจประเภทหนังสือและวัสดุของสมุดที่ใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ที่
เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating Scale) สำหรับการสำรวจ
ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดประกอบการวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งได้สร้าง
จากการศึกษาเอกสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสอบถามประเภทนี้ แบบ
สอบถามได้รื้อกลับคืนมาครบหมดทั้ง 62 ฉบับ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยคิกค่าตอบเป็นร้อยละ และประเมินน้ำหนักคำตอบของประเภท
หนังสือและวัสดุของสมุดโดยใช้มัธยิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ใช้หนังสือและวัสดุของสมุดแบ่งเป็น 7 ประเภท
คือ หนังสือทั่วไป หนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ วารสารและหนังสือพิมพ์ทั่วไป
วารสารเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวิทยานิพนธ์

จำนวนผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ใช้สิ่งพิมพ์และวัสดุเหล่านี้ มีจำนวนมากไปหาบ่อยตามลำดับ ดังต่อไปนี้ หนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษและสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทย หนังสือทั่วไปภาษาไทยและวารสารและหนังสือพิมพ์ทั่วไปภาษาไทย สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาอังกฤษ วารสารเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ หนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย วิทยานิพนธ์ภาษาไทย วารสารเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย หนังสืออ้างอิงภาษาไทย วารสารทั่วไปภาษาอังกฤษ หนังสือทั่วไปแปล วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ และอันดับสุดท้ายคือ หนังสือทั่วไปภาษาฝรั่งเศส วิทยานิพนธ์ภาษาฝรั่งเศส หนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์แปล และสิ่งพิมพ์รัฐบาลแปล ส่วนลำดับจำนวนชื่อเรื่องของสิ่งพิมพ์เหล่านี้ หนังสือทั่วไปได้รับการอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่สิ่งพิมพ์รัฐบาล และหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ หนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ ภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดเป็นประเภทที่จัดทำโดยสถาบันการศึกษาที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ประเภทที่จัดทำโดยบุคคลหรือสำนักพิมพ์ได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด ส่วนหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงสูงสุดเป็นประเภทที่จัดทำโดยสมาคม ประเภทที่จัดทำโดยสถาบันการศึกษาที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ กลับได้รับการอ้างอิงต่ำสุด

วิทยานิพนธ์ที่มีผู้อ้างอิงถึงมากที่สุดเป็นวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี รองลงมาเป็นระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี ส่วนวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงเป็นระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรีและระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรีจำนวนใกล้เคียงกัน

วารสารภาษาไทยที่มีผู้อ้างอิงถึงมากที่สุดคือ ราชกิจจานุเบกษา วารสารห้องสมุดได้รับการอ้างอิงรองลงมา และวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงมากตามลำดับ คือ College and Research Libraries, Library Trends, Bulletin of the Medical Library Association และ Library Journal ส่วนหนังสือภาษาไทยที่มีจำนวนครั้งการอ้างอิงสูง เป็นหนังสือที่มีเรื่องราวทางคานประวัติศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ และหนังสือภาษาอังกฤษที่มีจำนวนครั้งการอ้างอิงสูง เป็นหนังสือทางคานสารานุกรมเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ไม่ใช่ทางคานวิชาบรรณารักษศาสตร์ สำหรับหนังสือทางคานบรรณารักษ-

ศาสตร์ที่มีจำนวนครั้งการอ้างอิงสูง ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเกี่ยวกับประวัติของสมาคม หรือประวัติเกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์

2. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบปัญหา ส่วนมากผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งสองกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูล และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว เป็นหญิง และส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงไปจบจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และต่อทำงานระหว่างเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ ซึ่งงานที่ทำนั้นส่วนใหญ่ใช้ความรู้วิชาบรรณารักษศาสตร์ควบ คำนการศึกษาระดับปริญญาตรีของผู้ตอบทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่ได้อบรมปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ แต่เฉพาะในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลมีผู้จบปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์มากกว่าผู้ตอบในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว สำหรับทุนอุดหนุนในการวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มที่สำเร็จแล้ว ใ้ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด และผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูล ใช้ทุนส่วนตัวในการวิจัยจำนวนมากที่สุด

ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์จำนวนมากที่สุดในหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อค้นหาหนังสือและวัสดุของสมาคมประกอบการวิจัย หอสมุดอื่น ๆ มีผู้วิจัยเข้าใช้เป็นอันดับรองลงมาได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามลำดับ

ปัญหาในคานการใช้หนังสือทั่วไป นักวิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันว่า ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาที่ทั้งสองกลุ่มเห็นแตกต่างกันนั้นก็ไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลจะเห็นว่า เป็นปัญหามากกว่ากลุ่มที่สำเร็จแล้วเพียงระดับเดียว คือ มากกับปานกลาง และปานกลางกับน้อย และปัญหาอื่น ๆ ที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ จำนวนหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ตองการศึกษามีน้อย และการขาดแคลนหนังสือแปลในสาขาที่วิจัย ส่วนปัญหาของสมาคมมีจำนวนรายชื่อหนังสือ (Title) ในสาขาที่วิจัยน้อยเกินไป หนังสือในหอสมุดแต่ละรายชื่อ (Title) มีจำนวนเล่ม (Copy) น้อยเกินไป หนังสือที่ต้องการไม่มีในหอสมุดที่ใช้ประจำ จำนวนเล่มหนังสือที่หอสมุดให้ยืมน้อยเกินไป จำนวนวันที่หอสมุดให้ยืมหนังสือน้อยเกินไป ความล่าช้าในการได้ใช้หนังสือที่แนะนำให้หอสมุดซื้อ และการไม่เข้าใจศัพท์ในหนังสือภาษาอังกฤษ เป็นปัญหาที่

ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเห็นว่า มีปัญหา

ปัญหาในคานการใช้นั้งสื่ออ้างอิง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ทั้งสองกลุ่ม ยกเว้นปัญหาหนังสืออ้างอิงภาษาไทยมีน้อยหรือไม่มีเลยที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่ม เห็นว่าเป็นปัญหา และปัญหาหนังสืออ้างอิงไม่ให้อืมออกจากห้องสมุด จำนวนเรื่อง (Title) หรือชุด (Series) ของหนังสืออ้างอิงมีน้อยเกินไป และหนังสืออ้างอิงที่มีอยู่ นำมาอ้างอิงประกอบการวิจัยไม่ได้ เป็นปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเห็นว่า มีปัญหา

ปัญหาส่วนใหญ่ในคานการใ้วารสาร ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเห็นว่า มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับมาก แต่ผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จแล้วเห็นว่า มีค่าเฉลี่ย น้ำหนักคำตอบในระดับปานกลาง ปัญหาที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มประสบมากเช่นกัน คือ วารสาร ยอนหลังไม่ครบฉบับ และวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษามีน้อยเกินไป หรือไม่มีเลย และปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเพียงกลุ่มเดียวเห็นว่า มี ปัญหา มาก ได้แก่ วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุดที่ใช่เป็นประจำ การใ้วารสารยอน หลังที่ยังไม่ได้เขียนเล่ม จำนวนวันที่ให้อืมวารสารน้อยไป ขนาดของวารสารเขียนเล่มใหญ่ โตเกินไปลำบากในการนำไปอ่านนอกห้องสมุด ห้องสมุดจำกัดจำนวนฉบับของวารสารใน การให้อืม การเสียเวลาในการค้นหาวารสารแต่ละฉบับ การไม่เข้าใจศัพท์เฉพาะในบทความภาษาอังกฤษ เรื่องราวในวารสารภาษาไทยที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาอ้างอิงประกอบการ วิจัยได้ และบทความในวารสารที่ค้นได้ไม่เพียงพอประกอบการวิจัย

การใ้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นปัญหาสำหรับผู้วิจัยทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ ปัญหาไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สมบูรณ์ เป็นคู่มือสำหรับคน และปัญหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลเก่าล้าสมัยเกินไป ส่วนปัญหาห้องสมุดไม่มี สิ่งพิมพ์รัฐบาลเล่มที่ต้องการใ้ เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับมากสำหรับ ผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

ปัญหาในคานการใ้วิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ มากเป็นส่วนใหญ่สำหรับผู้วิจัยทั้งสองกลุ่ม การไม่มีรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่ทำในประเทศไทย พร้อมทั้งบทคัดย่อที่สมบูรณ์ ความไม่สะดวกในการค้นวิทยานิพนธ์เนื่องจากต้องให้เจ้าหน้าที่

หยาบให้ และการไม่ให้มีวิทยานิพนธ์ออกจากห้องสมุด ทั้งหมดเป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัย ทั้งสองกลุ่ม ส่วนที่เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูล คือ ความไม่สะดวกในการค้นวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดอื่น และที่เป็นปัญหามากสำหรับกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว คือ วิทยานิพนธ์เล่มที่ต้องการไม่มีในห้องสมุดที่ใช่เป็นประจำ

การใช้สื่อทัศนวัสดุ ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาไม่มีเครื่องมือช่วยคนโสตทัศนวัสดุ และปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเห็นว่า มีปัญหามากเพียงกลุ่มเดียว คือ ปัญหาไม่ทราบวาทองสมุดใดเก็บสื่อทัศนวัสดุอะไรบ้าง

ปัญหาการเตรียมหนังสือออกให้ใช้และการบริการของห้องสมุด ผู้วิจัยในทั้งสองกลุ่มเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลางและน้อยเป็นส่วนใหญ่ และปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับมาก เป็นปัญหาของผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลเพียงกลุ่มเดียว ได้แก่ ปัญหาหนังสือและวารสารใหม่ขึ้นชั้นช้า การไม่เปิดบริการถ่ายเอกสารในวันหยุดราชการที่ห้องสมุดเปิดให้เข้าใช้ และระเบียบการให้ยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดสำหรับนิสิตปริญญาโทยังไม่เหมาะสม

ปัญหาเกี่ยวกับอาคารห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองกลุ่ม ปัญหาที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาไม่มีที่เฉพาะสำหรับนิสิตปริญญาโททำงานศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และปัญหาเรื่องระยะเวลาในการเดินทางเข้าค้นคว้าในห้องสมุดอื่น ส่วนการไม่มีแผงผังแสดงถึงสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องสมุด และบริเวณห้องสมุดคับแคบเกินไป เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูล

โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูล เห็นว่าการเรียบเรียงข้อมูลเป็นปัญหามาก แต่ที่เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้วเช่นกัน ได้แก่ ปัญหาความยุ่งยากในการเรียบเรียงเนื้อหา

ผู้วิจัยส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มใช้วิธีค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ โดยใช้บัตรรายการ สำหรับการค้นบทความวารสาร ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มใช้ตรรกะวารสารเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวิธีดูจากวิทยานิพนธ์อื่นที่ผู้อ้างอิงไว้เป็นวิธีที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียง

ข้อมูลใช้คนเรื่องราวจากหนังสือและบทความวารสารจำนวนมากรองลงมา และใช้วิธีค้น
 โดยให้บรรณารักษ์แนะนำ หรือใช้บริการตอบคำถามจำนวนน้อยที่สุด สำหรับผู้วิจัยในกลุ่ม
 ที่สำเร็จการศึกษาแล้วใช้วิธีค้นเรื่องราวจากหนังสือ โดยดูหนังสือบรรณานุกรม และจาก
 บทความวารสารโดยดูบรรณานุกรมท้ายบทในหนังสือ หรือท้ายบทความในวารสารจำนวนมาก
 รองลงมา และค้นหาหนังสือและบทความวารสารโดยเพื่อนแนะนำจำนวนน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุด ปรากฏว่าผู้วิจัยใช้หนังสือเฉพาะ
 วิชาบรรณารักษศาสตร์ สิ่งพิมพ์รัฐบาลและหนังสือทั่วไป ประกอบการวิจัยเป็นส่วนมากใช้
 หนังสือทั่วไปและสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ แต่สำหรับหนังสือเฉพาะวิชา
 บรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ซึ่งตรงกับผลการสำรวจปัญหา
 การใช้หนังสือจากการสอบถามผู้วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ว่า จำนวนหนังสือภาษาไทยที่มี
 เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ต่องการศึกษาน้อย และการขาดแคลนหนังสือแปลในสาขาที่วิจัย
 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหามาก และจากการสำรวจประเภทหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษ
 ศาสตร์ ปรากฏว่าหนังสือประเภทที่เป็นภาษาไทย เท่าที่ใคอ้างอิงไว้ในวิทยานิพนธ์วิชา
 บรรณารักษศาสตร์ จัดทำโดยสถาบันการศึกษาที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์จำนวนมาก
 ที่สุด จัดทำโดยสมาคมมากรองลงมา และจัดทำโดยบุคคลหรือสำนักพิมพ์จำนวนน้อยที่สุด
 ซึ่งต่างกับหนังสือประเภทที่เป็นภาษาอังกฤษจำนวนมากที่สุด จัดทำโดยสมาคม และจัดทำ
 โดยสถาบันการศึกษาที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์จำนวนน้อยที่สุด และเมื่อนำผลการวิจัย
 นี้ไปเกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดแคลนหนังสือแปลและหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับ
 เรื่องที่ต่องการศึกษาก็จะเห็นได้ว่าผู้ผลิตหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทย
 ไม่มีมากเท่าที่ควร เท่าที่มีอยู่กวนเวียนอยู่ในวงจำกัด คือ สถาบันที่มีการสอนวิชาบรรณา
 รักษศาสตร์ผลิตหนังสือคานนี้โดยอาจารย์ที่ทำการสอนผลิตเพื่อประกอบการสอน สมาคมที่
 ผลิตหนังสือประเภทนี้มีเพียงสมาคมเดียวคือ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้บริหาร
 งานก็คือ ผู้ที่อยู่ในสถาบันที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ กรณีผลิตผลงาน
 คานหนังสือประเภทนี้ จึงไม่กว้างขวางเท่าที่ควร และบุคคลหรือสำนักพิมพ์ที่จะผลิตหนังสือ

ประเภทนี้ออกมาได้มีน้อยมาก ทั้งนี้ เพราะไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์
สร้างงานใหม่ผลิตออกมา ต่างกับสิ่งพิมพ์ประเภทที่เป็นภาษาอังกฤษ ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็น
สมาคมซึ่งส่วนมากก็เป็นสมาคมทางสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือทางห้องสมุด แต่มี
จำนวนมากแยกไปตามแขนงสาขาเฉพาะต่าง ๆ มากมาย และมีการรวมตัวเฉพาะผู้เกี่ยว
ข้องกับงานในกลุ่มนั้น ๆ รวมมือกันผลิตหนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานในกลุ่มออกมามาก
และสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้ทำงานเกี่ยวข้องในวงงานห้องสมุดของไทยควรมานำปฏิบัติ เพื่อจะ
ได้มีผลงานออกมาเพียงพอ หรือเพิ่มขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้วิจัยในสาขาวิชา
และเป็นการสร้างเสริมความก้าวหน้าในวิชาการด้านนี้ด้วย

ส่วนการวิจัยวิทยานิพนธ์อ้างอิงในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์วิชาบรรณารักษศาสตร์
นั้น ผู้วิจัยอ้างอิงทั้งวิทยานิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยภาษาไทยใช้วิทยานิพนธ์
ในระดับปริญญาโทบัณฑิตและปริญญาตรีบัณฑิต ไม่มีระดับปริญญาโทบัณฑิต ทั้งนี้ เพราะ
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่เป็นภาษาไทยมีน้อยมาก และมีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้อง
ทางด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์ แต่วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษนั้น ผู้วิจัยใช้ระดับปริญญาโท
บัณฑิต และปริญญาโทบัณฑิตเท่านั้น ไม่มีระดับปริญญาตรีบัณฑิต เพราะระดับปริญญาตรีบัณฑิตใน
ต่างประเทศนั้น ส่วนมากไม่ต้องเขียนวิทยานิพนธ์

การอ้างอิงหนังสือและวารสารในวิทยานิพนธ์ ที่ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์
เรียบเรียงนั้นจะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเอกสารอันดับแรก (Primary Sources) เช่น
ราชกิจจานุเบกษา มีจำนวนครั้งการอ้างอิงมากที่สุดถึง 185 ครั้ง หนังสือประชุมจารึก
สยาม ภาคที่ 1 จารึกสุโขทัย โดยศาสตราจารย์ ยอช เซเคส์ และอื่น ๆ รวมทั้งบทความ
ในวารสารภาษาอังกฤษ ซึ่งส่วนมากเป็นวารสารด้านห้องสมุดโดยเฉพาะ จึงนับได้ว่า
ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ใช้ข้อมูลที่ดีและเหมาะสม คือเป็นเอกสารอันดับแรกประกอบ
การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ ซึ่งตรงกับผลการสำรวจการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด
ประกอบการวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่เขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จแล้วเห็น
ว่ามีปัญหาบ่อยในเรื่องไม่ทราบว่า วารสารและหนังสือใดมีเนื้อหาและบทความที่จะใช้อ้าง
อิงได้ เห็นว่ามีปัญหาปานกลางสำหรับเรื่องการไม่เข้าใจศัพท์ภาษาอังกฤษในหนังสือและ
วารสาร การพิจารณาว่าหนังสือที่ใช้นั้นถูกต้องเชื่อถือได้ ควรจะใช้อ้างอิงหรือไม่ และ

การพิจารณาว่า หนังสือ นั้นเป็นเอกสารอันดับแรก

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดประกอบการวิจัยวิชา
บรรณารักษศาสตร์พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์และ
วัสดุทุกประเภทส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาการใช้
หนังสืออ้างอิงที่อยู่ในระดับน้อย จึงอาจสรุปได้ว่าผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ไม่
ประสบปัญหาในการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดประกอบการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ผู้วิจัยสาขานี้มีความรู้ เกี่ยวกับการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดอยู่แล้ว จึงสามารถเข้าใจ
วิธีการที่จะใช้หนังสือและวัสดุของสมุดเพื่อ เป็นประโยชน์แก่การวิจัยของตนเองได้เป็นอย่างดี
คิ ฉะนั้น ปัญหาใดที่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ ผู้ซึ่งมีความรู้ เกี่ยวกับการใช้ของสมุด
เป็นอย่างดีเห็นว่า มีปัญหามาก โดยเฉพาะปัญหาที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกัน ของสมุด
ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงควรปรับปรุงแก้ไขการ
ปฏิบัติงานเพื่อให้ขอบกว้าง ซึ่งจะเป็นปัญหาแก่นักวิจัยรุ่นหลังหมดไป ของสมุดที่ควร
พิจารณาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานใดแก่ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้
เพราะจากการสำรวจรายชื่อของสมุดที่ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ เข้าใช้ปรากฏว่า หอ
สมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นของสมุดที่มีผู้วิจัยทั้งสองกลุ่ม เข้าใช้มากที่สุด คือ เข้า
ใช้ทุกคน ของสมุดอื่น ๆ ที่มีผู้เข้าใช้จำนวนรอง ๆ ลงมาใดแก่ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุด
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จึงควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการทำงานด้วย

ปัญหาที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นว่า มีปัญหามาก ได้แก่จำนวนหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่อง
ราวเกี่ยวกับ เรื่องที่ต้องการศึกษาน้อย และการขาดแคลนหนังสือแปลในสาขาที่วิจัย ซึ่ง
ปัญหาทั้งสองข้อนี้ตรงกับผลการสำรวจการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดอ้างอิงในวิทยานิพนธ์
ที่ปรากฏว่า มีผู้ใช้หนังสือแปลและหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยอ้างอิงน้อย
ฉะนั้น ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวงการของสมุดใดแก่ อาจารย์ที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
และบรรณารักษของสมุดต่าง ๆ ควรเริ่มต้นตัวที่จะจัดทำหนังสือทางด้านวิชาบรรณารักษ
ศาสตร์จะโดยเรียบเรียงขึ้นใหม่ หรือแปลจากภาษาต่างประเทศก็ได้ เพื่อลดปัญหาสำหรับ
ผู้วิจัยในการเสียเวลาค้นหาและอ่านหนังสือและบทความภาษาต่างประเทศ ซึ่งถึงแม้จะ

เป็นปัญหาระดับปานกลางสำหรับผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว แต่สำหรับผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลอยู่นั้น เป็นปัญหามาก

สำหรับปัญหาการขาดแคลนหนังสือภาษาไทยประกอบการวิจัยนั้น นอกจากขาดแคลนหนังสือแล้ว วารสารและหนังสืออ้างอิงก็ขาดแคลนด้วย จึงเห็นได้ว่า การขาดแคลนหนังสือและวัสดุของสมุดภาษาไทยนั้น เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ ทั้งสองกลุ่ม ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของนักวิจัยที่สำรวจปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุของสมุดสาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ดังกล่าวไว้ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 1 ซึ่งปรากฏว่า ผู้วิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ก็ประสบปัญหามากในเรื่องการขาดแคลนหนังสือและสิ่งพิมพ์ภาษาไทย หรือเรื่องการอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน

ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าเป็นปัญหามากได้แก่การไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สมบูรณ์ และรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่ทำในประเทศไทยพร้อมทั้งบทคัดย่อที่สมบูรณ์ รวมทั้งคู่มือช่วยคนโสตทัศนวัสดุ ปัญหาทั้งสามข้อนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนเครื่องมือช่วยคนหนังสือและวัสดุของสมุดที่สมบูรณ์ ทำให้ผู้วิจัยต้องเสียเวลาค้นหาหนังสือและวัสดุของสมุดในแต่ละห้องสมุดที่อะเอมทีอะซีบี และอาจทำให้พลาดโอกาสที่จะใช้หนังสือและวัสดุของสมุดบางเล่มบางชิ้นที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยได้ ทั้งนี้เพราะผู้เกี่ยวข้องในวงการห้องสมุดไม่มีนโยบายและความร่วมมือที่แน่นอนจริงจัง เครื่องมือช่วยคนเหล่านี้จึงมีผลิตออกมาอย่างกระจัดกระจายและไม่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับห้องสมุดในหน่วยงานต่าง ๆ สถาบันการศึกษา และสมาคม ควรจะร่วมมือกันจัดทำโดยมีนโยบายแบ่งงานกันจัดทำ เครื่องมือช่วยคนหนังสือและวัสดุเหล่านี้อย่างจริงจัง และต่อเนื่องกันตลอดไป ก็จะทำให้ได้เครื่องมือช่วยคนที่ เป็นประโยชน์แก่นักวิจัยต่อไป

ปัญหาวารสารย้อนหลังไม่ครบฉบับ สิ่งพิมพ์รัฐบาลเก่าและล้าสมัยเกินไป การไม่ให้มีวิทยานิพนธ์ออกจากห้องสมุด และความไม่สะดวกในการค้นวิทยานิพนธ์เนื่องจากต้องให้เจ้าหน้าที่หยิบให้ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาและบริการของห้องสมุด แสดงว่าแผนกจัดหาของห้องสมุดยังทำงานบกพร่อง ควรจัดหาหนังสือและวัสดุให้ครบสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดที่สังกัดสถาบันการศึกษาที่มีการ

สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ (เพราะผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องใช้หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งที่ล่วงเวลามานานแล้วและที่ออกใหม่ ๆ เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยเป็นอย่างมาก และวิทยานิพนธ์ที่เป็นปัญหามาก เพราะผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้วิทยานิพนธ์ฉบับเก่า ๆ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยของตนเอง แต่มีปัญหาเพราะหยิบใช้ไม่สะดวกและมีเวลาศึกษาจำกัด เพราะยืมออกมาได้ ทั้งนี้ เนื่องจากวิทยานิพนธ์ เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทที่มีเพียงฉบับ (copy) เกียวในท้องสมุด จึงต้องเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี การที่ต้องให้เจ้าหน้าที่หยิบใช้ เพื่อจะไต่ถามว่า ผู้ใดกำลังใช้อยู่ และไม่ให้ออก เพื่อให้ผู้ใช้มีโอกาสใช้เท่ากันและจะได้ไม่ชำรุดมาก ซึ่งปัญหานี้ท้องสมุดสามารถแก้ไขได้โดยจัดหาวิทยานิพนธ์เพิ่มจำนวนฉบับ (copy) ขึ้น โดยการถ่ายสำเนาสำหรับวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นที่ท้องสมุดไม่ได้สังกัดและขอเพิ่มจำนวนฉบับจากผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในสถาบันที่ท้องสมุดสังกัดทั้งระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาโท บัณฑิต พ.ศ. 2517 คือ "ให้หนังสือส่งวิทยานิพนธ์ให้บัณฑิตวิทยาลัย 5 ชุด แต่สำหรับนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี อักษรศาสตร์ ครุศาสตร์ ส่งวิทยานิพนธ์ รวม 6 ชุด คณะเศรษฐศาสตร์ 7 ชุด"¹ จะเห็นได้ว่าท้องสมุดสามารถขอร้องบัณฑิตวิทยาลัยให้เพิ่มจำนวนฉบับสำหรับวิทยานิพนธ์สาขาวิชาที่มีผู้ใช้มาก โดยดูจากสถิติผู้ใช้ แล้วนำฉบับที่ได้ออกเพิ่มไว้ให้บริการใช้และยืมออกได้เหมือนหนังสือทั่ว ๆ ไป ก็จะทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้วิทยานิพนธ์นี้หมดไปได้

ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ของท้องสมุดที่ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า เป็นปัญหามากได้แก่ ไม่มีที่เฉพาะสำหรับนิติปรัชญาโท ทำงานค้นคว้าในท้องสมุด และระยะเวลาในการเดินทางเข้าค้นคว้าในท้องสมุดอื่น ที่เป็นปัญหามาก เพราะผู้วิจัยในชั้นระดับปริญญาโทบัณฑิตที่จำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าหนังสือและวัสดุในท้องสมุดเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์แล้ว ต้อง

¹ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ (กรุงเทพมหานคร, 2517), หน้า 1.

ใช้มากกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ จึงต้องใช้เนื้อที่มากและใช้เวลามากในการศึกษาหนังสือและ
 วัสดุต่าง ๆ การที่ห้องสมุดไม่มีที่เฉพาะสำหรับนิสิตปริญญาโท จึงเป็นปัญหาทำให้ไม่สะดวก
 ในการจัดวางหนังสือและวัสดุห้องสมุด ทั้งขณะกำลังวิจัยที่มีผู้นั่งเข้ามาบรรณานุกรมใช้ที่นั่ง ใช้
 โต๊ะ วางสิ่งพิมพ์ หยิบสิ่งพิมพ์ไปใช้ หรือส่งเสียงรบกวน รวมทั้งเมื่อยังใช้หนังสือไม่เสร็จ
 ต้องกลับบ้านเพราะหมดเวลาเปิดบริการของห้องสมุด เจ้าหน้าที่จะเก็บหนังสือเข้าชั้น
 เมื่อผู้วิจัยมาใช้ในวันรุ่งขึ้น ก็ต้องหาหนังสือเหล่านั้นใหม่อีก เสียเวลาทั้งผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่
 ห้องสมุด ส่วนระยะเวลาที่เกินทางเข้าคนกว่าในห้องสมุดอื่น เป็นปัญหาแก่นักวิจัยวิชาบรรณ
 วิทยศาสตร์มาก เนื่องจากที่ตั้งของห้องสมุดที่ผู้วิจัยวิชาบรรณวิทยศาสตร์เข้าใช้อยู่ห่าง
 กันมาก การจราจรในกรุงเทพฯ คึกคักมาก ผู้วิจัยต้องเสียเวลามากในการเดินทางไป
 คนกว่าในห้องสมุดแต่ละแห่ง ซึ่งปัญหานี้จะหมดไปถ้าห้องสมุดแต่ละแห่งมีบริการยืมระหว่าง
 ห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ และมีการทำสหบัตรที่สมบูรณ์ทุกห้องสมุด นักวิจัยจะใช้เวลา
 คนกว่าส่วนใหญ่อยู่ในห้องสมุดที่ใกล้ที่พัก ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปห้องสมุดอื่น เพราะ
 ห้องสมุดที่ไปประจำจะยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ผู้วิจัยยืมจากสหบัตรแล้วต้องการมาให้ใช้
 ปัญหาทั้งสองข้อนี้ผู้วิจัยวิชาการศึกษา ก็ประสบปัญหามากเช่นเดียวกันดังที่โพลิน ไชยเสนะ
 ใ้วิจัยไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชา
 การศึกษา

ในการเรียบเรียงข้อมูลนั้น ความยุ่งยากในการเรียบเรียงเนื้อหา เป็นปัญหามาก
 สำหรับผู้วิจัยทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยในแผนกนี้ยังไม่มีประสบการณ์ความ
 ชำนาญในการเรียบเรียงงานวิจัย

ในการค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องจากหนังสือและบทความวารสาร ผู้วิจัยวิชาบรรณ
 วิทยศาสตร์ทั้งสองกลุ่มเข้าใจและทราบประโยชน์ของวิธีค้นต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพราะ
 ผู้วิจัยส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มใช้บัตรรายการและครรชนีวารสาร และยังใช้วิธีอื่น ๆ อีก
 ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ในการค้นหาเรื่องราวในหนังสือและวารสาร ทั้งนี้ อาจเป็น
 เพราะผู้วิจัยสาขาวิชานี้ได้เคยศึกษาวิธีการค้นหาเรื่องราวจากหนังสือและบทความวารสาร
 มาแล้ว ส่วนการขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ หรือใช้บริการตอบคำถามนั้น ผู้วิจัยในกลุ่ม

ที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลอยู่ใช้จำนวนน้อยมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์มาเท่า ๆ กับบรรณารักษะจึงรู้วิธีตนเองโดยไม่ต้องถาม หรืออาจเป็นเพราะห้องสมุดที่อยู่ในสังกัดสถาบันการศึกษาที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ มักจะมีอาจารย์ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษะบริการตอบคำถาม ผู้วิจัยซึ่งเคยเป็นลูกศิษย์มาก่อนจึงไม่กล้าใช้บริการเพราะเกรงว่า จะเป็นการใช้อาจารย์ให้ทำงานให้ หรือไม่ก็อายหรือกลัวอาจารย์จะทำหน้าว่า เคยเรียนมาแล้วทำไมต้องถาม ส่วนผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้วนั้น ใช้วิธีค้นจากเพื่อนแนะนำจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้วิจัยในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำของตนเอง หรือเนื้อหาที่วิจัยไม่เกี่ยวข้องของกันก็เป็นได้

ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งสองกลุ่มไม่ประสบปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยในระดั้มากที่สุดและน้อยที่สุดเลย แสดงว่าผู้วิจัยไม่มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดจนแก้ไขหรือใช้สิ่งอื่นทดแทนในการวิจัยไม่ได้ และไม่มีปัญหาใดที่ผู้วิจัยไม่ประสบเลย หรือประสบน้อยที่สุด นอกจากไม่ได้ใช้สิ่งพิมพ์หรือวัสดุประเภทนั้น โดยเฉลี่ยจะประสบปัญหาระดับปานกลาง

สำหรับปัญหาที่ผู้วิจัยทั้งสองกลุ่มเห็นว่า มีปัญหาระดับแตกต่างกันนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่เห็นว่า มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบมากกว่าผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้ว แตกต่างต่างกันเพียงระดับเดียวคือ มากกับปานกลาง หรือปานกลางกับน้อย สำหรับปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่สำเร็จแล้วเห็นว่า มีปัญหามากกว่าผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงอยู่นั้น มีจำนวนน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางห้องสมุดได้ปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ หมดไปแล้ว ผู้ที่กำลังศึกษาวิจัย ซึ่งทำการวิจัยที่หลังผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงประสบปัญหาน้อยลง ส่วนปัญหาที่ผู้วิจัยที่สำเร็จการศึกษาแล้วเห็นว่า ไม่ค่อยมีปัญหา แต่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลอยู่เห็นว่า เป็นปัญหามากกว่า อาจเป็นเพราะผู้วิจัยที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น เลิกใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดแล้วจึงมองย้อนไปยังปัญหาที่เคยประสบด้วยความรู้สึกที่ไม่เหมือนกับตอนที่กำลังประสบปัญหาอยู่ และการที่สำเร็จการศึกษาเรียบเรียงวิทยานิพนธ์จบแล้ว จึงเห็นว่าการทำงานวิจัยที่แล้วมานั้นง่ายและ เป็นปัญหาน้อยกว่าขณะที่ยังไม่จบการศึกษา แต่บางปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่จบการศึกษาแล้วเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยกว่าผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลอยู่นั้น อาจเป็น

เพราะระยะเวลาที่วิจัยต่างกัน สภาพแวดล้อมที่ประสบไม่เหมือนกัน เรียกได้ว่ามีตัวแปร ทำให้มีปัญหาคงกันได้ ดังนั้น ห้องสมุดที่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์เข้าใช้จึงควรจะคำนึงถึงปัญหาที่ผู้วิจัยในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลประสบอยู่ด้วย เพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาค้นคว้าวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ปัญหาที่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ในกลุ่มที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลประสบมาก ได้แก่ หนังสือแปลที่มีอยู่คุณภาพไม่เป็นที่เชื่อถือ หนังสืออ้างอิงภาษาไทยที่มีอยู่นำมาอ้างอิงประกอบการวิจัยไม่ได้ เรื่องราวในวารสารภาษาไทยที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาอ้างอิงประกอบการวิจัยได้ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องราวและบทความภาษาไทยที่มีอยู่เขียนโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความสามารถเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงต้องใช้อ้างอิงจากหนังสือและวารสารภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยก็มีปัญหาในการไม่เข้าใจศัพท์ในสิ่งพิมพ์เหล่านั้นอีก จึงก่อให้เกิดอุปสรรคในการวิจัย

ปัญหาห้องสมุดมีจำนวนรายชื่อหนังสือ (Title) และจำนวนเล่ม (copy) ของแต่ละรายชื่อ ทั้งของหนังสือทั่วไปและหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์ รวมทั้งมีจำนวนเรื่อง (Title) หรือชุด (series) ของหนังสืออ้างอิงน้อยเกินไป เป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่มีไม่เพียงพอสำหรับนักวิจัย จะเห็นได้ว่าสำหรับกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาแล้วผู้วิจัยไม่ประสบปัญหานี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะเวลานานไป ห้องสมุดไม่ได้จัดหาหนังสือและวัสดุเพิ่มมากขึ้นเท่าที่ควร ผู้วิจัยรุ่นหลัง ๆ จึงมีหนังสือและวัสดุห้องสมุดเป็นข้อมูลในการวิจัยน้อย เพราะเท่าที่มีอยู่เดิมก็ใช้ไม่ไค้มาก เนื่องจากหัวเรื่องในการวิจัยแตกต่างกันไป และอาจล้าสมัยใช้ไม่ได้ ซึ่งปัญหานี้สอดคล้องกับคำตอบของผู้วิจัยที่ตอบว่า มีปัญหาเรื่องความล่าช้าในการได้ใช้หนังสือที่แนะนำให้ห้องสมุดซื้อ และปัญหาเรื่องบทความในวารสารที่ค้นได้ไม่เพียงพอประกอบการวิจัย รวมทั้งปัญหาเรื่องหนังสือและวารสารที่กองกรใช้ไม่มีในห้องสมุดที่ใช้เป็นประจำ

ปัญหาเรื่องจำนวนเล่ม และวันที่ห้องสมุดให้ยืมหนังสือและวารสารน้อยเกินไป และระเบียบการให้ยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดสำหรับนิสิตปริญญาโทยังไม่เหมาะสม เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัย เพราะการวิจัยในระดับปริญญาโทขณะนี้ ต้องใช้สิ่งพิมพ์จำนวน

มาก และใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดอีกอย่างมาก การที่ห้องสมุดให้ยืมสิ่งพิมพ์จำนวน และเวลาน้อย จึงเป็นอุปสรรคในการวิจัย เพราะต้องเสียเวลายืมและคืนสิ่งพิมพ์น้อย ๆ

ปัญหาเกี่ยวกับวารสารใหม่ขึ้นชั้นช้า การใช้วารสารย้อนหลังที่ยังไม่ได้เย็บเล่ม และการเสียเวลาในการค้นหาวารสารแต่ละเล่ม เป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดงานของห้องสมุดที่ยังสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดไม่เต็มที่ กล่าวคือ การที่วารสารใหม่ขึ้นชั้นช้าแสดงว่า เจ้าหน้าที่ใช้เวลาในการจัดงานทางวารสารมาก ผู้วิจัยต้องเสียเวลารอคอย และการที่ห้องสมุดจัดเรียงวารสารสับสน เก็บไว้ไม่เป็นที่ อาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้วิจัยค้นหาลำบาก เป็นปัญหาในการใช้วารสารย้อนหลังที่ยังไม่ได้เย็บเล่ม และในการค้นหาวารสารแต่ละเล่ม หรืออาจเป็นเพราะไม่มีแผนผังแสดงถึงสิ่งต่าง ๆ ในห้องสมุดก็ได้

ปัญหาการไม่เปิดบริการถ่ายเอกสารในวันหยุดที่ห้องสมุดเปิดบริการ ทำให้ผู้วิจัยประสบปัญหาหนัก เพราะส่วนใหญ่ของทำงานในวันธรรมดาและจะมากันกว่าในห้องสมุดในวันหยุด แต่เอกสารบางอย่างยืมออกนอกห้องสมุดไม่ได้ หรือยืมได้แต่ผู้วิจัยไม่มีเวลานำมาคืนก็ของเสียเวลาลอกข้อความเหล่านั้น ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องหนังสืออ้างอิงไม่ให้ยืมออกนอกห้องสมุด ซึ่งไม่น่าเป็นปัญหาสำหรับผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ไปศึกษาเรื่องของหนังสืออ้างอิงที่มีเพียงฉบับเดียว และมักจะเป็นชุด จึงไม่ให้ยืมออกนอกห้องสมุด เมื่อห้องสมุดไม่ให้ยืมออกและไม่ให้บริการถ่ายเอกสารในวันหยุดที่ห้องสมุดเปิดบริการ จึงก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ปัญหาบริเวณห้องสมุดคับแคบเกินไป ก็เป็นปัญหามากสำหรับผู้วิจัยที่กำลังเรียบเรียงข้อมูลอยู่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระยะเวลาผ่านไป หนังสือและวัสดุเพิ่มขึ้น แต่บริเวณห้องสมุดไม่ขยายออกไป จึงทำให้ตู้เก็บหนังสือไม่สะดวกเหมือนเดิม

และปัญหาไม่ทราบว่า ห้องสมุดใดเก็บโสภณทัศน์วัสดุใดบ้าง รวมทั้งความไม่สะดวกในการค้นวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดอื่น เป็นปัญหาทำให้ผู้วิจัยไม่ได้ใช้สิ่งพิมพ์และวัสดุในห้องสมุดกว้างขวางเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะไม่มีรายชื่อโสภณทัศน์วัสดุที่สมบูรณ์ และห้องสมุดเก็บวิทยานิพนธ์มีขีดจำกัดและมีวิธีการในการขอใช้มาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย

1.1 ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวงการห้องสมุดทั้งในสถาบันการศึกษา สมาคม และหน่วยราชการต่าง ๆ ควรร่วมมือกันจัดวางนโยบายในการผลิตหนังสือ หรือวารสารภาษาไทยให้มีจำนวนมาก และกว้างขวางขึ้น โดยแบ่งงานกันทำ เช่น สถาบันการศึกษาที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งมีอาจารย์ที่สอนวิชานี้อยู่มาก ควรกำหนดนโยบายให้อาจารย์ทุกคนต้องเรียบเรียงหนังสือทางคานบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยให้ออกมาโดยสม่ำเสมอ ๆ ทุก ๆ 3 หรือ 5 หรือ 10 ปี หรืออาจออกวารสารในนามของแผนกวิชา หรืออาจารย์ที่ยังเรียบเรียงหนังสือไม่ได้ ก็ให้แปลจากภาษาอังกฤษ รวมทั้งนิสิตปริญญาโท ที่ได้รับทุนของบัณฑิตวิทยาลัยผ่านแผนกวิชา ระหว่างการศึกษาในระดับนี้ ควรจะต้องทำงานให้แผนก เช่น แปลหนังสือหรือบทความที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์ คานสมาคมนั้นปัจจุบันมีสมาคมที่ผลิตหนังสือและวารสารภาษาไทยทางคานวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพียงสมาคมเดียวคือ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย งานที่ผลิตออกมาก็เป็นผลงานของคนในวงการเพียงกลุ่มเดียว และส่วนมากก็เป็นกลุ่มเดียวกับวงการที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ งานที่ออกมาจึงไม่กว้างขวางและมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร สมาคมห้องสมุดควรสนับสนุนให้บรรณารักษ์ หรือผู้ทำงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ทั้งประเทศไทย ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม หรือชมรม หรือสมาคมใหม่มากขึ้น เช่น สมาคมห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ หรือกลุ่มห้องสมุดภาคต่าง ๆ ชมรมผู้ทำงานห้องสมุดเคลื่อนที่ แต่ละกลุ่มหรือสมาคมจะร่วมมือกันผลิตหนังสือหรือวารสารหรืออาจเป็นเพียงรายงานกิจกรรมการทำงานของกลุ่มออกมาเป็นระยะ ๆ โดยสม่ำเสมอ ก็จะมีสิ่งพิมพ์ภาษาไทยออกมากว้างขวางขึ้น และจะมีข้อมูลเกี่ยวข้องกับห้องสมุดเหล่านั้นในประเทศไทยโดยตรง ส่วนหน่วยราชการต่าง ๆ เช่น หน่วยงานนิเทศก กรมวิชาการ หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดสังกัดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรร่วมมือกันผลิตคู่มือช่วยคนสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ โดยแบ่งงานกันทำคานต่าง ๆ กันไป และให้รวมทำตั้งแต่ตนจนปัจจุบัน และมีนโยบายทำตลอดไป จะทำให้มีหนังสือวารสารภาษาไทย และคู่มือช่วยคนสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่

สมบูรณ์มากขึ้น และถ้ามีปัญหาต้นทุนในการพิมพ์สิ่งพิมพ์เหล่านี้ ถ้าหน่วยงานใดพิมพ์เป็นรูปเล่มใดก็พิมพ์ เช่น ถ้ามีโรงพิมพ์เองและมีงบประมาณ ถ้าไม่มีอาจทำเป็นอิเล็กทรอนิกส์แล้วจำหน่ายในราคาทุนให้แก่ห้องสมุดต่าง ๆ

1.2 ห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นห้องสมุดที่ต้องจัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุห้องสมุดทุกประเภทเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ ควรร่วมมือกันจัดทำสหมิตรที่สมบูรณ์โดยให้ห้องสมุดแห่งชาติ เป็นศูนย์เก็บบัตรรายการรวมทั้งรายชื่อสิ่งพิมพ์และวัสดุห้องสมุดอื่น ๆ ของสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดที่สำคัญอื่น ๆ ทุกแห่ง และห้องสมุดอื่น ๆ อาจมีสหมิตรเฉพาะวิชาที่คิดว่าผู้ใช้ห้องสมุดนั้น ๆ จะใช้ประโยชน์ได้มาก โดยการไปลอกหรือถ่ายสำเนาจากห้องสมุดแห่งชาติก็ทำให้ผู้ใช้วิงวอนว่า ห้องสมุดใดมีสิ่งพิมพ์และวัสดุห้องสมุดอะไรบ้าง โดยไม่ต้องเสียเวลาไปตนเองแต่ละห้องสมุด และห้องสมุดต่าง ๆ เหล่านี้ ควรจะมีการร่วมมือกันการยืมระหว่างห้องสมุดที่ให้บริการอย่างสมบูรณ์ คือเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นการยืมระหว่างห้องสมุดที่บริการให้เฉพาะเท่าที่จำเป็นไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงต้องเสียเวลาไปค้นคว้าหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดจากห้องสมุดต่าง ๆ ถ้ามีบริการอย่างสมบูรณ์คือ ถ้าสิ่งพิมพ์และวัสดุใดที่ห้องสมุดที่ผู้วิจัยใช้อยู่ประจำไม่มีแล้วจะขอยืมจากห้องสมุดอื่นมาให้ และถ้าสิ่งพิมพ์ใดมีผู้ใช้มากก็ควรที่จะจัดซื้อ หรือถ้าจัดซื้อไม่ได้ เช่น วิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่น หรือวารสารย้อนหลังที่ไม่ได้มีที่แล้วควรที่จะถ่ายเอกสารไว้และห้องสมุดต่าง ๆ ควรจัดซื้อสิ่งพิมพ์ใหม่จำนวนมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอแก่การใช้ของผู้วิจัย ถ้าเล่มใดมีราคาแพงก็ควรใช้วิธีถ่ายเอกสารเพิ่มจำนวนฉบับ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่มีเพียงฉบับเดียว ผู้วิจัยใช้ไม่สะดวกเต็มที่ หรืออาจทำให้เกิดปัญหาถ้าให้ยืมระหว่างห้องสมุด ก็ควรขอจากนิสิตให้จำนวนมากขึ้น เพราะถึงอย่างไรก็กองพิมพ์ส่งอยู่แล้ว

1.3 ห้องสมุดที่ผู้วิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์เข้าใช้มาก ควรจัดบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะห้องสมุดที่สังกัดสถาบันการศึกษาที่มีการวิจัยในระดับปริญญาโทขึ้นไป เช่น การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่มีผู้วิจัยแนะนำควรให้รวดเร็วเพื่อผู้วิจัยจะได้ใช้ทัน การจัดหาหนังสือและวารสารขึ้นต้นควรให้เร็วขึ้น รวมทั้งแก้ไขระเบียบการให้ใช้และให้ยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดสำหรับนิสิตปริญญาโทขึ้นไปให้ใช้ได้จำนวนมากเล่มและเวลานานกว่าเดิม

1.4 ห้องสมุดควร เปิดบริการถ่ายเอกสารทุกวันและตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการ เพื่อบริการแก่นักวิจัยที่ไม่มีเวลามากนักในเวลาราชการ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาลอก การวิจัยจะสำเร็จเร็วขึ้น

1.5 ห้องสมุดควรมีบริเวณกว้างขวางไม่ให้อึดอัด หรือถ้าบริเวณที่มีอยู่แล้ว แคมก็ควรขยายให้กว้าง หรือถ้าขยายไม่ได้ก็ควรจัดสิ่งพิมพ์และวัสดุที่มีอยู่ให้เหมาะสมไม่กินที่เกะกะสายตา ควรมีแผนผังการจัดสิ่งพิมพ์และวัสดุห้องสมุดติดไว้ในที่เห็นเด่นชัด และสำหรับห้องสมุดที่สังกัดสถาบันการศึกษาที่มีการสอนระดับปริญญาโทขึ้นไป ควรจัดที่เฉพาะสำหรับนักวิจัยด้วย อาจเป็นห้องเฉพาะบุคคล ห้องอภิปรายสัมมนา หรือโต๊ะทำงานเฉพาะบุคคล หรือถ้าไม่มีเนื้อที่มากพอก็อาจจัดเป็นมุมเฉพาะนักวิจัยระดับนั้น ๆ ก็ได้

ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะเป็นผลขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เกี่ยวข้องในวงงานให้ความร่วมมือและตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง เพราะถ้าต่างคนต่างทำหรือไม่ตั้งใจทำอย่างจริงจังแล้ว งานจะสำเร็จไม่ได้หรือได้ก็ไม่สมบูรณ์ และยังคงก่อให้เกิดปัญหาแก่นักวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ต่อไป

2. จากการดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยประสบปัญหาการเรียงการคิดตามแบบสอบถามกลับคืน เพราะผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านไม่ยอมตอบแบบสอบถาม ทวงถามไปก็บอกว่าไม่มีเวลาจะตอบให้ ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ที่เคยเรียบเรียงวิทยานิพนธ์มาแล้ว ผู้วิจัยต้องใช้วิธีตามทวงบ่อย ๆ และในที่สุดขอเวลาพบเพียงเล็กน้อย เพื่อสอบถามปัญหาเหล่านั้นด้วยตัวเอง จึงได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ ผู้วิจัยต่อไปที่ต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยควรจะต้องมีความอดทน และขยันติดตามทวงถาม เพื่อจะได้ข้อมูลมากที่สุด

3. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะได้วิจัยถึงปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดของผู้วิจัยในสาขาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ หรือภาษาไทย หรือทางด้านวิทยาศาสตร์ และควรจะเป็นผู้วิจัยในแผนกวิชาของสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาเฉพาะของคนกลุ่มนั้น รวมทั้งการสอบถามเรื่องปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยของคนกลุ่มนั้น ควรสอบถามปัญหาของห้องสมุดเพียงแห่งเดียว ซึ่งควรเป็นห้องสมุด

ที่คิดว่า ผู้วิจัยในกลุ่มนั้นต้องไข่มาก หรือเป็นห้องสมุดของสถาบันที่มีการสอนวิชานั้น เพื่อจะไต่ถามปัญหาเฉพาะของการใช้ห้องสมุดแห่งนั้น ทำให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัย มาใช้กับห้องสมุดนั้นได้เลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย